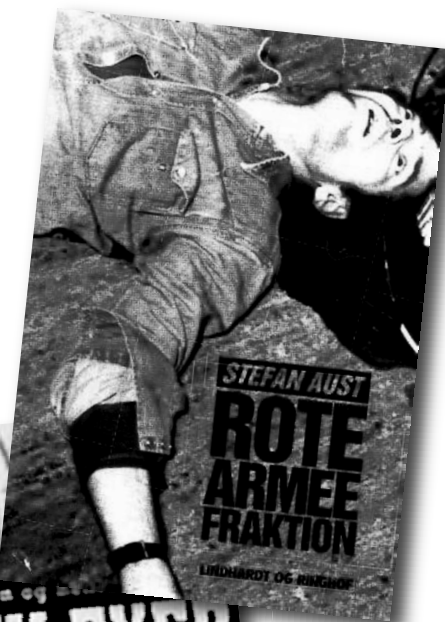

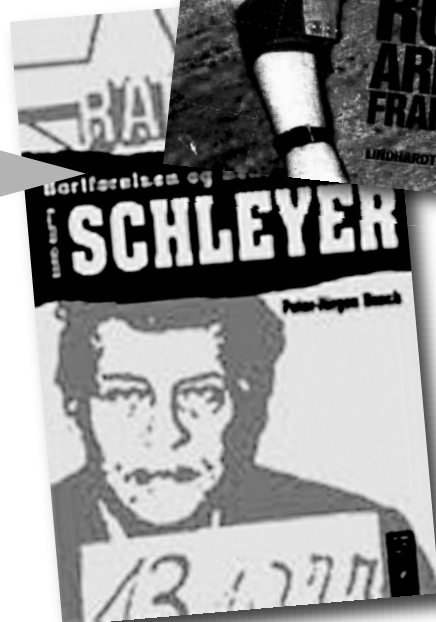
Ekstrem selvrealisering

To meget forskellige bøger om Baader-Meinhof-gruppens historie foreligger nu på dansk.

Stefan Aust:
ROTE ARMEE FRAKTION.
Oversat af Marianne Madelung.
471 sider. Kr. 299,95.
Lindhardt og Ringhof.

Benny Lihme anmelder:

Peter-Jürgen Boock:
BORTFØRELSEN OG HENRETTELSEN AF HANNS-MARTIN SCHLEYER.
Oversat af Morten Riis.
234 sider. Kr. 249,-.
Informations Forlag,

"Hvilke nedrigheder begik du ikke for at aflive nedrigheden."

Brecht/Meinhof

Hvad er det med Hamburg? Forbundsrepublikken Tysklands næststørste by, Europas angiveligt rigeste og som bekendt også stedet, hvor Mohamed Atta ikke kun gik på det tekniske universitet, men også puslede i byens Al-Quds moské og dannede den berygtede Hamburg-celle, som var stærkt medvirkende til den terroristiske udåd, der fik kapitalismens tvillingetårne i New York til at falde.

Dagsaktuelt har jeg knapt lukket John le Carré's seneste islaminficerede on location Hamburg-roman "Marionetten" i), før byen igen dukker op i Stefan Aust's store rekonstruktion af Baader-Meinhof-gruppens historie – under gruppens senere navn RAF – Rote Armee Fraktion og uden den tyske originaludgaves "Komplex".

Aust var i årene 1966-69 sammen med Ulrike Meinhof på det i Hamburg residerende DDR-financierede venstrefløjstidsskrift KONKRET, han som redaktør og Meinhof som journalist. Mens Ulrike Meinhof udviklede sig til en i hele Forbundsrepublikken frygtet terrorist, der både forlod Hamburg og tvillingedøtrene dér, holdt Stefan Aust balancen på trods af en nær forbindelse til "de pestramte". Stefan Aust blev således chefredaktør for Der Spiegel (1994-2008) og kunne næppe have skrevet det som Peter Wivel i hans bog "Baader-Meinhof. 30 år med tysk terror" betegner som en klassiker uden netop Spiegel's notorisk berømte research-afdeling (i dette nummer af Social Kritik karakteriserer Lauesen m.fl. bogen som "den mest omfattende biografi om RAF").

Stefan Aust's ambition har været at rekonstruere RAF-historien og så vidt muligt undgå vurderinger. Kombinationen af et utroligt kildearbejde og det personlige kendskab til nogle af denne histories aktører fra tidligere tider samt research interviews med folk Aust ikke før har kendt personligt, må siges at have båret frugt (bogen er godt dækket ind også hvad angår 2. generationen af RAF-terrorister). "Rote Armee Fraktion" (på tysk "Der Baader Meinhof Komplex") er en stort anlagt men velstruktureret og velskrevet fremstilling - "ikke et anlageskrift og ikke en forsvarstale" - af såvel ideer bag som det, der faktisk er sket i det tyske efterkrigstidssamfund ("Det Tyske Efterår").

Den fortællende journalistik forvaltes kontrolleret i historiens ("sandhedens") tjeneste og tilsigter ikke bevidste thriller-opsætninger eller effekter, omend man som læser kan undre sig over detaljerne, når f.ex. Rudi Dutschkes attentatmand inden nedskydningen har pantsat en radio for 32 D-mark, for derefter at sætte sig på en bænk og spise kartofler og pølser. Senere spiser attentatmanden en tallerken linsesuppe og to frikadeller, inden han antaster Dutschke på gaden, råber "Dit beskidte kommunistvin" og skyder ham ned (s. 46). Selvfølgelig har det været umuligt helt at undgå subjektive vurderinger; pointen er at fremstillingen ikke er tynget af forfatterens subjektivitet. Dér hvor subjektiviteten er drysset strategisk ind i teksten, er det formodentlig med den hensigt at, trods alt, distancere sig fra gruppens vanvid (det var subjektivt!).

Blandt de få, men vigtige vurderinger, som

Aust har gjort sig, kan f.ex. nævnes en passage, hvor den eneste nulevende af den oprindelige kerne af stiftere, advokaten Horst Mahler, omtales i forbindelse med en Herman Hesse ("Steppeulven") inspireret forsvarstale, han aldrig fik holdt. En forsvarstale som får disse ord med på vejen af Aust: "Aldrig før har noget medlem af RAF så præcist karakteriseret gruppens *psykopatologi* . . ." (s. 52, min fremhævning - nogle kunne sikkert idag ønske sig en mentalundersøgelse af den nu stærkt højrenationalistiske Mahler...). Del af denne psykopatologi er ifølge Stefan Aust (min læsning af ham!), at allerede i begyndelsen af gruppens eksistens, er der det motiv til stede, at en befriende handling består af en destruktiv handling. Hvilket implicerer selvmord som oprørets sidste akt.

Aust har et opsigtsvækkende afsnit med overskriften "En helgens selvrealisering", som er baseret på et tv-interview med Gudrun Ensslin's præste-far. Den Gudrun Ensslin som udkonkurrerede Ulrike Meinhof i gruppen og som iflg. Aust sammen med Andreas Baader udgjorde det ubestridte lederpar (Meinhofs indflydelse i gruppen var ringe, meget ringere end overskifternes "Baader-Meinhof-gruppen" signalerede). Som jeg læser det, abonnerer Stefan Aust på pastor Ensslin's udlægning af datterens terrorhandlinger, som udtryk for et projekt, der skal bringe hende i en tilstand af euforisk "ganske hellig selvrealisering". Faderens rædsel, som blev mere end opfyldt, gik på, at de første brandattentater overfor varehuse, skulle tage mere med sig: at hans unge datter skulle nå til selvrealisering ved at gribe til alvorlige forbrydelser. En slags religiøs selvrealisering, som Aust diskret puster til, når han i en billedtekst ved siden af et portræt af den unge Gudrun (1963) skriver: "Kristendommen hører ikke op ved kirkedøren."

Pastor Ensslin's værste anelser gik i opfyldelse, og Gudrun endte sine dage i Sikkerhedsafdelingen på 7. sal i det Stammheim-fængsel, som spiller en så stor rolle i bogen (godt fem år af den samlede RAF-historie udspillede sig indenfor disse mure). Fængslingen af de ledende tyske ter-

rorister betød en afgørende indsnævring af de oprindelige offensive byguerilla-kampe og solidariteten med den palæstinensiske frihedskamp i retning af en defensiv kamp for at blive løsladt: "Fra årsskiftet 1974/5 gik hele RAF's kamp - inden for og uden for murene - ud på at befri fangerne."/"Hos dem, der tilhørte den anden RAF-generation, var det blevet et livsindhold at befri Stammheim-fangerne" (s. 230/s. 460).

Spørgsmålet om selve retssagens procedure og spørgsmålet om fængselsforholdene blev hovedtemaet i retssagen, godt hjulpet af de tyske myndigheder, som gang på gang optrådte svinagtigt langt ude over kanten, hvad egne retssikkerhedsprincipper angår. Det lykkedes i en vis udstrækning for de fængslede terrorister og deres advokater at foretage et identitetsskifte: fra at være terroristiske mordere, blev de fængslede til forfulgte uskyldigheder og ofre for statstyranni.

Alt dette kulminerer med terroristernes kollektive selvmord. Eller var det nu også selvmord? I Aust's fremstilling deler lejrene sig på den måde, at indenfor den nærmeste kreds af terrorister og venner, var der ikke tvivl om, at der var tale om selvmord (med våben smuglet ind af forsvarsadvokaterne). Det var udenfor gruppen, at *legenden* om mord blev kolporteret - mao betragter Aust mordteorien som en legende, dvs. en helgenhistorie, der skal være med til at konstruere den venstreorienterede marty.

Hans tekst ved et foto af den (selv)døde Ensslin har billedteksten: "Vi dræber ikke kun andre, men også os selv, hvis det er nødvendigt . . ."

Godt halvvejs inde i Boock's bog hører jeg (Gaza)støj fra gaden/Israels Plads. Herboende palæstinenserer råben i kor til akkompagnementet af udrykningskøretøjer. Muslimer mod jøder, ikke socialister mod kapitalister. Der er gået religionitis i lortet, og jeg mindes nogle Hanns-Martin Schleyer ord til sine fangevogtere: "Jeg tror, jeres egentlige problem består i, at I ikke er i stand til at forestille jer, hvordan jeres meget omtalte radikalt anderledes socialistiske system skal se ud og fungere." (s. 112)

Såvel Meinhof som Baader og Ensslin var meget optaget af forholdene på opdragelsesanstalter for unge; de så marginaliserede unge (især dem der stak af fra anstalterne) som et potentiale i den revolutionære forandring af samfundet. Peter-Jürgen Boock var en sådan tidligere ungdomshjemsknægt, der med egne ord gik ind i den væbnede kamp mere på grund af en følelse af samhørighed og venskab med de fængslede i Stammheim end et ideologisk standpunkt.

Boock er interessant på den måde, at han var helt tæt på de store aktioner i 1970'erne, både i Vesttyskland og Mellemøsten. Hans bog er en såkaldt dokumentarisk-fiktiv montage, hvor han med egne ord forsøger at udtrykke, hvad han efter 25 år stadig er i stand til at huske. Hvor Stefan Aust skrev for stort orkester, skriver Boock kammermusik for en lille scene. Der er en ganske inciterende nærhed over teksten, der bringer læseren tæt på fangevogtere og fanget i de 43 døgn RAF-kidnapningen af formanden for den tyske arbejdsgiverforening Hanns-Martin Schleyer varede.

De andre intimscener er primært hentet fra rejser til Mellemøsten og møder og træningslejr dér (nogle barokke scenerier udspiller sig mellem dekadent vestlig køns- og stofkultur og værternes mellemøstlige traditionalistiske kultur).

Med Peter-Jürgen Boock kommer vi igen rundt om Hamborg (som det her hedder på nedertysk). Mens nogle af RAF-kammeraterne fortsatte deres liv i eksil i DDR, tog Boock januar 1980 til Hamborg, hvor han blev arresteret og idømt tre gange livsvarigt. Mindre kunne dog gøre det, og han kom ud efter 18 år i 1999.

*) Carré har i "Marionetten" en passage, der meget apropos kan bruges som en kommentar til den igangværende danske debat om PET's fredning af bl.a. Blekingegadegruppen. Han lader således i bogen den erhvervsskadede spion & efterretningsagent Bachmann sige følgende: "Vi er ikke politifolk, vi er spioner. Vi arresterer ikke vores målpersoner. Vi udvikler dem og bruger dem til at slå til mod endnu større mål. Når vi opdager et netværk, overvåger vi det, aflytter det, infiltrerer det og overtager gradvis kontrollen med det. Anholdelser er *negative* forholdsregler. De forhindrer én i at komme i besiddelse af dyrebare informationer. . . (s. 318).